

بایدها و نبایدها
در ۱۰۰ طرح منظر
باغ
پارک
ویلا

مهندس اسماعیل پیش بین
عضو هیات علمی دانشگاه تهران
پردیس کشاورزی ابوریحان

پیش بین، اسماعیل
بایدها و نیایدها در طراحی فضای سبز باغ، پارک، ویلا / اسماعیل پیش بین. -- تهران: آبیژ،
۱۳۸۴.

۴۲۶ ص.: مصور.

ISBN:964-8397-554

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

عنوان.
۱. فضای سبز -- طراحی، ۲. باغسازی، ۳. پارکها -- طرح و ساختمان، ۴. معماری خانگی، الف.

۷۱۲

SB۴۶۹/۳۷/پ ۹ب ۲

۹۸۹۵-۸۴م

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: بایدها و نیایدها در صد طرح منظر باغ، پارک، ویلا

تألیف: مهندس اسماعیل پیش بین

ناشر: آبیژ

نوبت و تاریخ چاپ: اول - تابستان ۱۳۸۴

صفحه آرای: سعید صحابی

لیتوگرافی: آبرنگ

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۴۳۲

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۸۳۹۷-۵۵-۴

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

مراکز پخش:

کتابیوان. میدان انقلاب، بعد از چهارراه کارگر، جنب شیلات، پلاک ۲۳۷،

تلفن: ۶۴۲۳۴۱۶-۶۹۲۶۶۸۷

نوپردازان. خیابان لبافی نژاد، بین اردیبهشت و فروردین، پلاک ۲۰۶،

تلفن: ۶۴۹۴۴۰۹-۶۴۱۱۱۷۳

مقدمه

کتابی که در پیش رو دارید حاصل ۴۰ سال تدریس در دانشگاه، تجربه در کار اجرایی منظر سازی و تدوین و اجرای دوره های تخصصی دانشگاهی فضای سبز شهر دارها است. توجه به محیط زیست و خصوصاً عنایت ویژه به فضای سبز شهری در دهه اخیر و همچنین علاقه در ایجاد فضای سبز و منظر سازی در ویلاها و فضای سبز عمودی، اجرایی نمودن این رشته از طراحی را طلب می نماید. در این میان لزوماً کل مطالب کتاب طراحی را نباید مناظر زیبا و دلنشین منظر سازی تشکیل دهند بلکه بر اساس جمله وزین «هر چیز با ضد خودش شناخته می شود» برای راهنمایی طراحان ذکر موارد ناخوشایند، نامتناسب و غیر هم خوان لازم و ضروری به نظر رسید که با عنایت پروردگار در این کتاب در هر فصل و موضوع زشتیها و زیبایی های منظر سازی توأمان با تصویر یا با ذکر مطلب و هشدارهای کاریکاتوری عرضه گردیده است.

عزیزان آگاه هستند که ترویجی کردن کتب علمی دانشگاهی و قابل استفاده نمودن همزمان برای قشر دانشجو و عامه مردم بسیار مشکل بوده و متضمن شنایی با علم ترویج و آموزش کشاورزی است که نگارنده علاوه بر تخصص در رشته باغبانی و فضای سبز، سالها تدریس درس ترویج و ساده نویسی همدار بوده و روشن است که مطلب ساده را می توان مشکل جلوه داد اما ساده نمودن مطالب تخصصی بس مشکل است.

بایه و جوهره اصلی حدود هفتاد درصد مطالب این کتاب از پنج کتاب مرجع شماره های ۲، ۶، ۱۷، ۱۰، ۲۰ است که موارد کاربردی آن با تجارب آموزشی اجرایی نگارنده مخلوط و با توجه به هنر باغ سازی ایرانی و شرایط آب و هوایی این مرز و بوم بصورت کتاب حاضر حضور اساتید و علاقمندان تقدیم می گردد. بقیه مطالب از بیست و شش منبع خارجی استفاده گردیده که در فصل منابع به آنها اشاره شده است.

کتاب به سه بخش اطلاعات زیر بنایی، طراحی و طرح های اجرایی تقسیم بندی گردیده که در قسمت زیر بنایی کلیه موارد نرم افزاری فضای سبز شامل گیاه و آب و سخت افزاری آن شامل تاسیسات و مصالح و حفاظ ها در حد بضاعت ناچیز علمی نگارنده به روشنی توضیح داده شده است.

علت احتیاجات مختلف طراحان فصل طراحی خود به دوزیر شاخه طراحی حرفه ای و خانگی تقسیم گردیده که طراحی حرفه ای برای پیمان کاران مجریان پروژه های بزرگ و طراحی خانگی برای احداث در مساحت کمتر و حیاط ویلاها اختصاص یافته است. طرح ها شامل ۱۰۰ طرح با نقشه و اجرا است که علاوه بر اینکه هر کدام از طرحها می تواند بعنوان طرحی مستقل در مساحتی کمتر مورد اجرا قرار گیرد، جمع مطالب همه آنها همان مطالبی است که طراحان حرفه ای در طرح های بزرگ با آنها در گیر هستند. و نتیجه اینکه جمع طرحهای خانگی که هر کدام حداقل حاوی یک نکته مهم طراحی است برای طراحان حرفه ای نیز میتواند نافع باشد. اگر چه تمکن مالی طراحان و ویلا داران اجازه خرید کتاب در کاغذ گلاس را می دهد اما به خاطر تشویق دانشجویان عزیز فضای سبز و دیگر علاقه مندان نهایت صرفه جویی در هزینه طراحی و لیتوگرافی و چاپ به عمل آمده و کتاب با کاغذ خیر معمولی و با قیمت نسبتاً ارزان تقدیم و امید است در چاپهای بعدی با کیفیت بهتری تقدیم حضور سبز شما گردد.

عالی همه دانی را نه تنها بو علی در شرق و سقراط در غرب بلکه هر راستی مردی در جای جای زمین و تاریخ نفی کرده و ادعایی بزرگ دانسته است، و مدعایی چون نگارنده اعتراف می کند که در این تلاش گاهی لغزیده یا سخن و کلام و برداشتی اشتباه داشته باشد.

شما مهربانان بزرگ شریف تقاضا می کنم که ضمن نگرش انتقاداتان از لغزش احتمالی به خشم نیایید و با نامه و یادآوری و هشدارهای اصلاحی کتاب برای چاب بعدی به کاری بی نقص یا کم نقص تبدیل کنید.

پیشاپیش از جان پوزش پذیرتان و از نگاه زیبایتان و قبول ارتباطتان تشکر می کنم و با تکه ای از ترانه قدیمی که در حقیقت ترانه ساده نسل ساده تر ما است به پیروی از پیچ و تابهای گل و رنگهای فراوانش در ذهن و کلام زمزمه می کنم "گل باشی و عمرت چو گلها نباشد" و به آنها می گویم که به هر نحو در زیبا بردن محدوده های آجری، سیمانی و آهنی قلم زده اند آفرین و دست مریزاد می گویم.

تیر ماه ۱۳۸۴

مهندس اسماعیل پیش بین

دانشگاه تهران، پردیس کشاورزی ابوریحان، گروه باغبانی

کاربرد گیاه:

۱. کاربردی ترین عنصر طراحی ۲. کاربردی ترین عنصر معماری ۲. انواع فضاها (بسته، باز، نیمه باز، سایبان عمودی) ۳. توانایی گیاهان (بستن، پیوند، پرده کشی) پنهان سازی، زیبایی، تکمیل کنندگی، وحدت آفرینی، تأکید یا تمرکز ۶. شکل گیاه و انواع آن ۱۰. اندازه گیاه، انواع در اندازه، گیاهان پوششی اندام هوایی، خزان کننده ها، همیشه سبزه ها، همیشه سبزه های پهن برگ، برنامه ریزی فصلی ۲۴. شکل ۳۰. رنگ ۳۶. هارمونی، تضاد، چرخه رنگ، سردی و گرمی و خنثی، تن در رنگ، بافت ۴۶ خشن، متوسط نرم

فهرست

سبک:

رسمی و غیررسمی ۵۲. طرحهای نو ۵۴. باغ صخره ای ۵۸. بستر برجسته ۵۹. خاکبرداری و خاک ریزی ۶۱. گیاهان کوهستانی ۶۳. شکل سازی ۶۴. گیاهان کاربردی ۶۶. اصلاح و بازسازی ۶۷. اشکال هندسی ۶۷. هنر شکل دهی ۶۹. طرز ساخت هرم ۷۰. شکل دهی یک پرند ۷۱. حیل ۷۲. باغ ژاپنی ۷۴. گذرگاه در این سبک ۷۸. انواع درب ژاپنی ۷۹. بونسائی ۸۰. تقلید از دیگران ۸۱. وسایل لازم ۸۲. انتخاب گیاه ۸۳. بونسائی قدم به قدم ۸۴

کف باغ:

۸۷. آماده سازی زمین ۸۸. کاشت بذر ۸۸. کاشت چمن آماده ۸۹. محوطه و گذرگاه ۹۰. جهت نمای ۹۰. آهنگ گام ۹۱. آرامش ۹۲. مقیاس ۹۳. وحدت بخشی ۹۳. قرارگاه ۹۳. چوب و سنگریزه ۹۴. ساخت جاپا ۹۴. استفاده حجمی ۹۵. زیبایی منظر ۹۵. طراحی ۹۵. مصالح ۹۶. محوطه سازی چهل تکه ۹۷. آجر و کف پوش ۹۹. حاشیه در آجرکاری ۱۰۰. بتون ریزی ۱۰۲. انواع مصالح ۱۰۳. سنگریزه ۱۰۳. آجر ۱۰۳. کف پوش مخلوط ۱۰۴. موزانیک ۱۰۴. نقش و نگار ۱۰۵. سطوح خطرناک و خشن ۱۰۵. گرانیات ۱۰۶. پلکان ۱۰۷. انواع پله ها ۱۰۹. سطوح شیب دار ۱۱۰. ایمنی ۱۱۱. طرح پله ۱۱۱. ساخت پله ۱۱۱. هشدارهای کاریکاتور ۱۱۲. سنگریزه و خرده چوب ۱۱۴. سنگریزه در باغهای رسمی ۱۱۵. پهن کردن سنگریزه ۱۱۵. خرده چوب ۱۱۶. تخته پوش ۱۱۷. انواع ۱۱۷. طرحها ۱۱۸. مسائل ایمنی ۱۱۹. لبه دهی ۱۲۰. لبه یک پارچه ۱۲۱. لبه های تزئینی ۱۲۱

مرز:

پرچین ۱۲۵. انتخاب گیاه ۱۲۵. همیشه سبزه ها ۱۲۵. خزان پذیر ۱۲۶. هرس شکل دهی ۱۲۶. جوان کردن حاشیه ها ۱۲۶. کاشت و نگهداری ۱۲۷. دیوار ۱۲۸. آجری ۱۲۹. تزئین ۱۳۰. کاشت گیاه در قاعده دیوار ۱۳۱. با سنگ محلی ۱۳۲. هشدارهای کاریکاتوری ۱۳۳. نرده ۱۳۴. تزئینی ۱۳۵. طراحی ۱۳۶. ستونها ۱۳۶. هشدارهای کاریکاتوری ۱۳۷. دیوارهای حایل ۱۳۸. انواع ۱۳۹. ساخت ۱۴۰. مواد و مصالح ۱۴۱. درب ۱۴۲. انواع کاربرد ۱۴۳. قفل و لولا ۱۴۴. درب های تزئینی ۱۴۵.

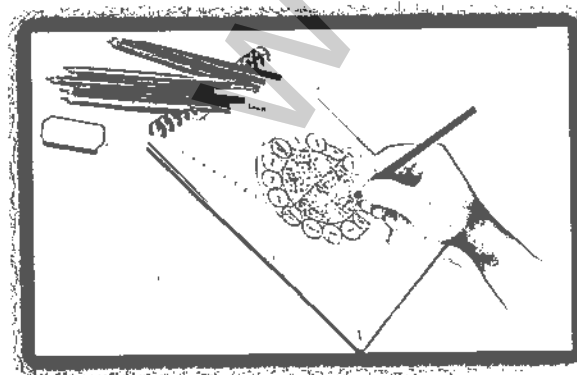
سیماها:

هم خوانی ۱۴۷. طرح های مشهور جهان ۱۴۸. سیمای آب ۱۵۰. استخرو برکه ۱۵۱. برکه دست ساز ۱۵۲. گیاهان آبی ۱۵۳. باتلاق دست ساز ۱۵۴. آب و هوا ۱۵۶. پل ۱۵۷. فواره ۱۵۸. پمپ و نصب آن ۱۵۹. آبشارها ۱۶۱. آبشار دست ساز ۱۶۲. آبشار پلکانی ۱۶۳. گیاهان و آب جاری ۱۶۳. هشدارهای کاریکاتوری ۱۶۴. نور ۱۶۶. پایه چراغهای مناسب ۱۶۷. نور غیر مستقیم ۱۶۸. مبلمان ۱۷۰. میز و صندلی های همخوان ۱۷۲. صندلی های ساده ۱۷۳. ساخت صندلی از تنه درخت ۱۷۳. هشدارهای کاریکاتوری ۱۷۴. گل جاها ۱۷۶. استفاده از وسایل مختلف ۱۷۷. جلوی پنجره ۱۸۱. گل جاها ۱۸۲. سفالین ۱۸۲. گیاه و گل جا ۱۸۲. ساخت گل آویز ۱۸۳. طاق نما ۱۸۴. طاق با چوب های موجود ۱۸۵. آلاچیق و دربیست ۱۸۶. آلاچیق هدفمند ۱۸۷. ستونها ۱۸۷. رزمه گل ها ۱۸۸. هرس رزهای معمولی ۱۸۹. هرس رزهای رونده ۱۹۰. پاجوش های مزاحم ۱۹۱. کاشت رز ریشه لخت ۱۹۲. مقایسه اندام های مختلف در هنگام کاشت ۱۹۳. بیالارونده ها و درختچه های دیواری ۱۹۴. انواع ۱۹۶. تراز ۱۹۸. هشدارهای کاریکاتوری ۲۰۰.

بهر

طراحی حرفه ای:

موقعیت های دید ۲۰۳. مخروط دید ۲۰۴. مقیاس ۲۰۴. توالی ۲۰۵. ربط ۲۰۶. مراحل طراحی ۲۰۷. دیاگرام کاربردی ۲۰۸. نقشه مفهومی ۲۰۹. نقشه صلی ۲۱۱. طراحی و کاشت ۲۱۲. نقشه توده ای ۲۱۴. دیاگرام توده ای ۲۱۵. نقشه کاشت ۲۱۷. نشان های رایج ۲۱۸. احداث گام به گام ۲۱۹. تمیز کردن مین ۲۲۱. آزمایش خاک و زهکشی ۲۲۲. ایجاد شبکه زهکشی ۲۲۳. کارگذاری لوله ها ۲۲۴. سیستمها و شبکه آبیاری ۲۲۷. نگهداری ۲۳۴.

طرحها:

طراحی خانگی.....	۲۳۶	حیات با بستر برجسته	
نقشه برداری و اندازه گیری.....	۲۳۷	گل کاری.....	۲۹۲
انتقال نقشه روی کاغذ.....	۲۳۸	گوشه و زاویه ها.....	۲۹۴
خلق طرح.....	۲۴۰	ایده های نو.....	۲۹۶
طرحهای زیربنایی.....	۲۴۲	جایی برای نشستن.....	۲۹۸
رسمی و غیررسمی.....	۲۴۴	خط و رنگ.....	۳۰۰
طرحهای غیرعادی.....	۲۴۶	یک جای عالی.....	۳۰۲
کنار آمدن با شیب تند.....	۲۴۸	صرف غذا در بیرون.....	۳۰۴
حیات.....	۲۵۰	پذیرایی در حیات.....	۳۰۶
کاشت گیاه.....	۲۵۲	سهم بچه ها.....	۳۰۸
شادشاد.....	۲۵۴	ویلا ی شهری.....	۳۱۰
تمرکز روی دایره.....	۲۵۶	کاشت گیاه در صخره.....	۳۱۲
طرحی کم هزینه.....	۲۵۸	چکمه های گل دار.....	۳۱۴
کف باغ.....	۲۶۰	کف.....	۳۱۶
جایگزین چمن.....	۲۶۲	حیات جادویی.....	۳۱۸
بجای گل جا.....	۲۶۴	محیطی با بوی خوش.....	۳۲۰
باغچه ای آرام.....	۲۶۶	طرحی برای پشت بام.....	۳۲۲
آرایش با اشیاء زینتی.....	۲۶۸	مرکز توجه.....	۳۲۴
سبزی کاری زینتی.....	۲۷۰	برگ زینتی ها در طرح.....	۳۲۶
سهم آشپزخانه.....	۲۷۲	رسمی و سنگین.....	۳۲۸
محوطه ای زیبا.....	۲۷۴	زیبای ساده.....	۳۳۰
سبک ابداعی.....	۲۷۶	روایی.....	۳۳۲
طرحی متقارن.....	۲۷۸	گیاهان آبی.....	۳۳۴
کاشت نیلوفر آبی.....	۲۸۰	توازن در برکه ها.....	۳۳۶
کاشت گیاهان آبی در.....		متین.....	۳۳۸
حاشیه برکه.....	۲۸۱	تأکید بر فانتوس.....	۳۴۰
حیات خلوت سایه ای.....	۲۸۲	جایگاه آب در سبک ژاپنی.....	۳۴۲
نقطه کانونی مرکز توجه.....	۲۸۴	سنگ و صخره.....	۳۴۴
خسته از چمن.....	۲۸۶	حوض شرقی.....	۳۴۶
کاملاً امن.....	۲۸۸	سنگریزه و شن.....	۳۴۸
جنگل افسونگر.....	۲۹۰	فارغ از همه چیز.....	۳۵۰
		لبه ها.....	۳۵۲
		خلق نقطه کانونی.....	۳۵۴
		طرحهای ساده.....	۳۵۶
		دیوار و نمای آن.....	۳۵۸
		همکف و زیر زمین.....	۳۶۰
		کاشت در کنار آبشار.....	۳۶۲
		برکه طبیعی و باغ با تالاقی.....	۳۶۴
		پیام خاور.....	۳۶۶
		سنگ و آب دو عنصر قوی.....	۳۶۸
		طرحی با تمام عناصر.....	۳۷۰
		فضای سبز عمودی.....	۳۷۲
		احتیاجات زیستی.....	
		در طرحها.....	۳۷۴
		سایه های سبز و.....	
		خاکستری.....	۳۷۶
		غرق در طبیعت.....	۳۷۸
		نیروی طبیعت.....	۳۸۰
		الهام.....	۳۸۲
		زیبای خشن.....	۳۸۴
		مرزهای رنگین.....	۳۸۶
		ایده ای بی همتا.....	۳۸۸
رسمی رسمی.....	۳۹۰		
کاملاً طبیعی.....	۳۹۲		
آب در جریان.....	۳۹۴		
غرق در منظره.....	۳۹۶		
همراه با طبیعت.....	۳۹۸		
حیات وحش و شگفتیها.....	۴۰۰		
آشتی دو مخالف دیرینه.....	۴۰۲		
وحشی اما رسمی.....	۴۰۴		
باغ دنج.....	۴۰۶		
منظر سازی و پرندگان.....	۴۰۸		
مرغزار و گل های وحشی.....	۴۱۰		
آب در حیات وحش.....	۴۱۲		
کاملاً استی.....	۴۱۴		
شنب طبیعی.....	۴۱۶		
تفکر جدید.....	۴۱۸		
همه چیز دایره ای.....	۴۲۰		
تغییر در سطح.....	۴۲۲		
باغ صخره ای.....	۴۲۴		
منابع.....	۴۲۶		